Blogi

Nopea inflaatio voi lisätä kuluttajien välistä eriarvoisuutta

Suomen talous | 21.08.2023 | Aino Silvo

KIRJOITTAJA

Aino Silvo
Vanhempi ekonomisti

Nopea hintojen nousu on koetellut kuluttajia pian jo kaksi vuotta. Nopea inflaatio haittaa koko talouden toimintaa, mutta voi myös lisätä kuluttajien välistä eriarvoisuutta.

Nopea hintojen nousu on koetellut kuluttajia pian jo kaksi vuotta. Inflaatio alkoi kiihtyä vuoden 2021 syksyllä ensisijaisesti koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten vuoksi. Hintojen nousuvauhti on hidastunut viime syksystä lähtien, mutta inflaatio on yhä nopeampaa kuin mihin edeltävinä vuosina on totuttu. Nopea inflaatio haittaa koko talouden toimintaa, mutta voi myös lisätä kuluttajien välistä eriarvoisuutta. Vaikka viimeaikaisesta elinkustannusten noususta ovat kärsineet kaikki kotitaloudet, inflaatio on kohdistunut hieman keskimääräistä voimakkaammin pienituloisiin.

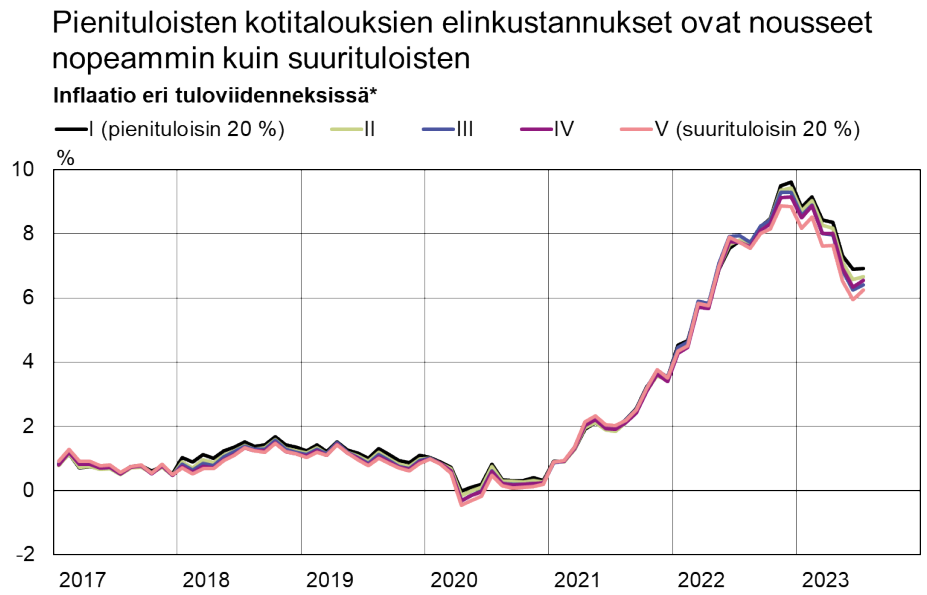
Inflaatio oli Suomessa heinäkuussa 6,5 % kansallisella kuluttajahintaindeksillä (KHI) mitattuna. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) mukaan inflaatio oli 4,2 %. YKHI on hieman suppeampi hintaindeksi kuin kansallinen KHI, sillä se ei huomioi esimerkiksi omistusasumisen hinnan kehitystä, mutta se on vertailukelpoinen EU-maiden kesken.

Ruoka ja asuminen ovat viime kuukausina kallistuneet nopeammin kuin muut tavarat ja palvelut

Vaikka elinkustannukset kokonaisuutena nousivat 6,5 % viime vuoden heinäkuuhun verrattuna, eri tavaroiden ja palveluiden hinnat kehittyivät hyvinkin eri tavoin. Ruoka ja asuminen ovat viime kuukausina kallistuneet huomattavasti nopeammin kuin muut tavarat ja palvelut. Bensiini ja diesel puolestaan ovat jopa halventuneet viime vuoteen verrattuna. Pienituloiset kotitaloudet kuluttavat tyypillisesti suuremman osan tuloistaan ruokaan ja asumiseen kuin suurituloiset, ja suurituloiset

puolestaan suuremman osan liikkumiseen ja erilaisiin palveluihin. Siksi pienituloisten kotitalouksien kohtaama hintojen nousu on viimeisen vuoden ajan ollut arviolta jonkin verran nopeampaa kuin suurituloisten. Erot eri tuloluokkiin kuuluvien kotitalouksien kohtaamassa inflaatiossa ovat myös hieman kasvaneet viime kuukausina (kuvio 1).

Kuvio 1.

*Kansallinen kuluttajahintaindeksi (KHI). Inflaatioasteet tuloviidenneksittäin on arvioitu vuoden 2016 kulutustutkimuksen tietojen avulla; ks. tarkemmin Mäki-Fränti ja Silvo, "Säästöt auttavat kotitalouksia selviämään korkojen noususta", Euro & talous 20.6.2023.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.
16.8.2023
© Suomen Pankki

Kun inflaatio oli ennen viime vuotta hidasta, myös erot eri tuloluokkiin kuuluvien kotitalouksien kohtaamissa inflaatioasteissa olivat pieniä – korkeintaan muutamia prosenttiyksikön kymmenyksiä (kuvio 1). Suurituloiset kotitaloudet kokivat ajoittain pienituloisempia nopeampaa inflaatiota, ajoittain taas toisin päin. Kuluttajahintojen nousu ei kohdentunut tiettyihin tuloluokkiin.

Maltillinen inflaatio hyödyttää kaikkia, mutta erityisesti pienituloisia

Nopea inflaatio haittaa talouskasvua, mutta lisäksi se heikentää tällä hetkellä pienituloisten kotitalouksien suhteellista asemaa. Niillä on myös vähäisimmät mahdollisuudet sopeutua elinkustannusten nousuun. Niiden säästöt ovat vähäisiä, eikä niillä välttämättä ole omassa kulutuksessaan paljonkaan karsimisen varaa.

Kotitalouksien ostovoimaan vaikuttavat palkkojen ja muiden tulojen kasvu, työllisyyden kehitys,

verotus, sosiaalietuudet sekä inflaatio. Maltillinen inflaatio on siis hyödyksi paitsi koko talouden vakaalle kasvulle, myös kuluttajien ostovoiman tasa-arvoiselle kehitykselle.

Asiasanat

inflaatio, kotitaloudet, tulonjako